

VELKÁ NOC

RUDOLF STEINER

GA 54

Toto je 19. z 22 prednášok Rudolfa Steinera v Berlíne a datuje sa od októbra 1905 do mája 1906. Názov týchto prednášok je: Riddles of the World and Anthroposophy , v nemčine je názov: Die Weltraetsel und die Anthroposophie . Túto prednášku, ktorá je známa aj ako Veľkonočné slávnosti , preložil neznámy prekladateľ zo stenografického referátu, ktorý lektor nerevidoval.

12. apríla 1906, Berlín

Goethe rôznymi spôsobmi vyjadril určitý pocit, ktorý často mal, hovorí: Keď pozorujem bezvýznamnosť ľudských vášní, túžob a činov, pociťujem najsilnejší impulz obrátiť sa k prírode a hľadať oporu proti štruktúre jej následkov a logiky. . Usporiadanie našich sviatkov spočíva na snahe ľudstva už od počiatku pozdvihnúť oči od chaotického života ľudských túžob, impulzov a činov k veľkým následným skutočnostiam všetkej mocnej prírody. Je obdivuhodné, ako veľké festivaly priamo súvisia s príslušnými prírodnými javmi. Jedným takým je veľkonočný sviatok, ktorý pre kresťana predstavuje pamiatku zmŕtvychvstania jeho Vykupiteľa a ktorý sa predtým slávil ako prebudenie niečoho mimoriadneho dôležitého pre ľudstvo.

Pozeráme sa späť do starovekého Egypta s jeho kultom Osiris-Isis-Horus, ktorý vyjadruje neprerušované omladenie večnej prírody. Potom sa pozrieme na Grécko a nájdeme tam sviatok na počesť Boha Bacchus – sviatok jari, ktorý je tak či onak spojený s jarným prebúdzaním prírody. V Indii máme jarný festival venovaný

Višnuovi. Božstvo Brahmana sa delí na tri aspekty – Brahma, Višnu a Šiva. Brahman je právom nazývaný Veľkým architektom vesmíru, ktorý vnáša do neho poriadok a harmóniu. Višnu označujú za akéhosi vykupiteľa, buditeľa driemajúceho života, záchrancu a Šiva je ten, kto posväcuje a povyšuje Višnuom prebudený život k najvyššej možnej dokonalosti. Višnuovi bol venovaný aj akýsi sviatok. Hovorí sa, že upadá do spánku v období, keď oslavujeme Vianoce, aby sa znova prebudil na Veľkú noc. Tí, ktorí sa nazývajú jeho služobníkmi, oslavujú celý medzičas najvýznamnejším spôsobom: zdržujú sa určitých jedál a nápojov, ako aj mäsa. Týmto spôsobom sa pripravujú na pochopenie významu, ktorý to znamená, keď sa na festivale Višnu slávi vzkriesenie – prebudenie celej prírody. Sviatok Vianoc má významný vzťah aj k veľkým prírodným úkazom – sila Slnka zoslabne, dni sa skrátia a tiež, že Slnko od Vianoc vyžaruje viac tepla, takže Vianoce sa stanú sviatkom znovuzrodeného Slnka. V tomto zmysle vnímali zimný sviatok kresťania. Keď sa kresťanstvo v 6. a 7. storočí chcelo spojiť s dávnymi, svätými udalosťami, narodenie Krista sa premenilo na deň, keď Slnko opäť vystúpilo do vyššej nadmorskej výšky. Duchovný význam Vykupiteľa sveta bol uvedený do zjavenia s fyzickým Slnkom a prebudením, vzkrieseným životom.

S veľkonočným sviatkom jari sa spája – ako to už býva pri iných sviatkoch – istý slnečný jav, ktorý sa prejavuje aj v bežnom zvyku. Počas prvého kresťanského storočia bol symbolom kresťanstva kríž, na úpäť ktorého je baránok. Baránok a Baránok sú synonymá. V čase, keď sa kresťanstvo pripravovalo, sa Slnko objavilo v súhvezdí Barana alebo Baránka. Slnko prechádza znameniami zverokruhu; každý rok sa Slnko posunie o určitú vzdialenosť. Asi 600-700 rokov pred Kristom Slnko postúpilo do tohto zverokruhu. 2500 rokov cez ňu postupuje. Predtým bolo slnko v súhvezdí Býk - Býk. V tých dňoch národy oslavovali udalosti, ktoré sa im zdali významné v súvislosti s ľudským

vývojom prostredníctvom Býka, pretože Slnko obsadilo toto znamenie alebo súhvezdie. Keď Slnko vstúpilo do znamenia Barana - Barana alebo Baránka - mýty a legendy, ľudia obsahovali zmienky o Baranovi ako o niečom významnom. Baranova koža privádza Jasona oproti Kolchis. Kristus Ježiš o sebe hovorí ako o Božom Baránkovi a v ranom období kresťanstva je symbolizovaný Baránkom pod krížom. Tak možno Veľkú noc spojiť so súhvezdím Barana alebo Baránka a považovať ju za sviatok zmŕtvychvstania Vykupiteľa, pretože po smrti Zimy privoláva všetko k novému životu.

S týmito charakteristikami len vo vašej myšli sa dva festivaly Vianoce a Veľká noc zdajú dosť podobné, pretože Slnko získalo väčšiu silu od svojho vlastného sviatku vzkriesenia – vianočného festivalu; preto by sa do Veľkej noci malo vyjadriť niečo viac. Sviatok Veľkej noci vo svojom najhlbšom význame bude vždy pociťovaný ako najväčší sviatok najväčšieho tajomstva ľudstva – nielen ako druh sviatku prírody, súvisiaci so Slnkom, ale v podstate aj niečo viac; Je to naznačené v kresťanskom význame *vzkriesenia po smrti*. Aj pri *prebudení Višnu* je naznačené prebudenie *po smrti*. Prebudenie Višnu spadá do obdobia, v ktorom Slnko v zime opäť vystupuje, a sviatok Veľkej noci je pokračovaním stúpajúcej slnečnej sily, ktorá sa začala sviatkom Vianoc. Musíme veľmi hlboko nahliadnuť do tajomstiev ľudskej prirodzenosti, ak by sme porozumeli skúsenostiam starých zasvätených, keď sa navonok snažili vyjadriť to podstatné z Veľkej noci.

Človek sa javí ako duálna bytosť, spájajúca psycho-duchovnú esencialitu na jednej strane s fyzickou substanciálnosťou na strane druhej. Fyzická časť je konvergencia všetkých ostatných prírodných javov v prostredí človeka; všetky sa javia ako jemný extrakt v ľudskej prirodzenosti. Paracelsus výrazne opisuje človeka ako sútok celej vonkajšej prírody, ktorý je ako písmená, z ktorých človek tvorí slovo.

Najväčšia múdrosť spočíva v jeho organizácii; fyzicky je chrámom duše. Všetky zákony, ktoré môžeme pozorovať v neživom kameni, živej rastline, zvierati ako predmet rozkoše alebo bolesti, to všetko sa spája v človeku: v múdrosti sú tam spojené do jednoty. Keď sa zamyslíme nad nádhernou štruktúrou ľudského mozgu s jeho nespočetným množstvom buniek, ktoré spolupracujú, aby mohli byť vyjadrené všetky myšlienky a pocity človeka – všetko, čo tak či onak ovplyvňuje dušu –, uvedomíme si všetko vládnuce múdrosť pri stavbe svojho fyzického tela. Keď sa pozrieme na celý vonkajší svet, vnímame vykryštalizovanú múdrosť. A ak by sme svojimi vnímavými schopnosťami prenikli do všetkých zákonitostí okolitého sveta a potom sa pozreli späť na človeka, vidíme v ňom sústredenú celú prírodu, ako mikrokozmos v makrokozme. V tomto zmysle povedal Schiller Goethemu: „Vezmite do úvahy celú prírodu, aby ste získali svetlo v detailoch. Celkovo hľadáte vysvetlenie pre jednotlivca. Od jednoduchého organizmu prechádzate krok za krokom k zložitejšiemu, aby ste napokon dospeli k tomu najzložitejšiemu zo všetkých – človeku – a geneticky ho skonštruovali z materiálov všetko objímajúcej štruktúry alebo prírody.“

Prostredníctvom toho zázraku stavby ľudského tela – že duša môže upriamiť svoj zrak na svoje prostredie. Prostredníctvom zmyslov duševný človek pozoruje svet okolo seba, pomaly a namáhavo sa snaží pochopiť múdrosť, vďaka ktorej bol vybudovaný.

Uvažujme o ešte veľmi nevyvinutom človeku z nasledujúceho hľadiska: – jeho telo je najrozumnejším možným výtvorom; je to sústredenie celého Božského rozumu. Ale v ňom sídli veľmi nezrelá duša neschopná vyvinúť čo i len počiatočnú myšlienku na pochopenie tajomnej sily vládnucej v srdci, mozgu či krvi. Veľmi postupne sa táto duša vyvíja k pochopeniu síl, ktoré pôsobili pri stavbe tohto ľudského tela. Ale je na ňom vtlačená duša vzdialenej minulosti; človek tam stojí ako koruna stvorenia. Eóny

museli pominúť, kým sa kozmická múdrosť zjednotila v ľudskom tele.

Ale v duši nevyvinutého človeka začína najskôr rásť kozmická múdrosť. Spočiatku sotva sníva o hlbokých myšlienkach univerzálneho ducha - architekta ľudskej bytosti. Napriek tomu všetko, čo leží v človeku v stave spánku - psycho-duchovná konštitúcia, človek v budúcnosti pochopí. Kozmické myslenie fungovalo počas nespočetných vekov – tvorivo pracovalo v prírode, aby nakoniec vybudovalo korunu svojej odvekej činnosti – ľudské telo. V ňom drieme kozmická múdrosť, aby sa spoznala v ľudskej duši, aby v človeku vytvorila oko, ktorým sa vníma. Kozmická múdrosť vonku, - kozmická múdrosť vo vnútri - pôsobiaca v prítomnosti aj v minulosti - pôsobiaca ďaleko do budúcnosti, ktorej vznešenosť možno len tušiť. Najhlbšie ľudské emócie vyvolávame vtedy, keď uvažujeme o minulosti a budúcnosti.

Keď duša začne chápať zázrak vytvorený múdrosťou vesmíru – keď dosiahne premyslenú jasnosť a osvietené poznanie, potom slnko môže predstavovať najslávnejší symbol tohto vnútorného prebudenia, ktoré duši otvára vonkajší svet prostredníctvom média. zmysly. Človek prijíma svetlo, pretože slnko osvetľuje predmety. To, čo človek vidí vo vonkajšom svete, je odrazené slnečné svetlo. Slnko prebúdza v duši silu vnímať vonkajší svet. Prebúdajúca sa slnečná duša v človeku, začína objavovať; kozmická myšlienka v ročných obdobiach, spoznáva vo vychádzajúcom slnku svojho osloboditeľa.

Keď slnko opäť začne stúpať na nebesá a dni sa predlžujú, duša sa pozrie smerom k slnku a hovorí: Tebe vďačím za možnosť vidieť kozmickú myšlienku rozprestretú v mojom okolí – kozmickú myšlienku, ktorá drieme vo mne ako vo všetkom inom. . – Potom sa človek pozrie na svoju skoršiu existenciu – na veky predchádzajúce jeho tápajúcemu hľadaniu kozmickej myšlienky.

Človek je skutočne veľmi, veľmi starší ako jeho zmysly. Duchovné skúmanie nám umožňuje dospieť do bodu, keď zmysly len začínajú svoj vývoj, – keď sú najslabšie. Zmysly vtedy ešte neboli dverami, ktorými by duša mohla vnímať svoje okolie. Shopenhauer si túto skutočnosť uvedomil a opísal prelomový bod, kedy človek začal využívať svoje zmyslové vnemy vo svete. To je jeho význam, keď hovorí:: Viditeľný svet vznikol len vtedy, keď existovalo oko, ktorým ho bolo možné vnímať. – Slnko utvorilo oko – svetlo stvorilo svetlo. Predtým, než existovalo takéto vonkajšie videnie, človek vlastnil vnútorné svetlo. V dávnej minulosti ľudskej evolúcie žiadny vonkajší predmet nestimuloval človeka k vonkajšiemu vnímaniu, ale z jeho vnútra vznikali predstavy, predstavy, primitívne videnie bolo videním v astrálnom svetle. Ľudstvo malo tupú, matnú jasnozrivosť.

V germánskom svete Bohov mohol človek vnímať Bohov aj cez akési matné, zahmlené astrálne svetlo. Ale postupne sa stávalo temnejším a temnejším a pomaly mizlo; Zhaslo ho prudké svetlo alebo fyzické slnko, ktoré sa objavilo na nebesiach a fyzický svet, ktorý osvetľovalo. Takže astrálne videnie človeka ustúpilo, upadlo. Keď sa človek pozerá do budúcnosti, je jasné, že tento astrálny pohľad sa musí vrátiť na vyššiu úroveň; všetko, čo zhaslo fyzickým zrakom, musí opäť žiť, aby sa v ľudstve mohla rozvinúť plne vedomá jasnozrivosť. K normálnemu videniu dňa sa pridá ešte jasnejší a žiarivejší ľudský život vo svetle budúcnosti. K fyzickému videniu príde videnie v astrálnom svetle.

Vodcovia ľudstva sú tie individuality, ktorým zrieknutie sa počas pozemského života umožnilo zažiť – *pred smrťou* – stav vedomia nazývaný „prechod bránami smrti“. Toto obsahuje všetky tie skúsenosti, ktoré budú neskôr majetkom celého ľudstva, keď sa u nich vyvinulo astrálne vnímanie, ktoré zviditeľňuje psychiku a duchovnosť. Toto zviditeľnenie psycho-duchovného prostredia zasvätenec vždy nazýval „prebudením“, „vzkriesením“, „duchovným znovuzrozením“ – dávaním človeku – doplnok k jeho

darom fyzických zmyslov, zmyslov Ducha. Oslavuje vnútorný veľkonočný festival, ktorý v ňom rozpoznáva prebudenie novej astrálnej vízie.

Môžeme teda pochopiť, prečo sa tento jarný festival spája so symbolickými myšlienkami, akými sú smrť a vzkriesenie. U človeka je astrálne svetlo „mŕtve“. To spí. Ale to bude opäť vzkriesené v človeku. Veľká noc je sviatkom naznačujúcim toto budúce prebudenie tohto astrálneho svetla.

Spánok Višnuva začína vo vianočnom čase, keď sa astrálne svetlo ponorilo do spánku a prebudilo sa fyzické svetlo. Keď človek pokročil dostatočne ďaleko, aby sa vzdal osobného, astrálne svetlo sa v ňom znovu prebudí; môže sláviť sviatok Veľkej noci, – môže sa Višnu opäť prebudiť v duši.

Veľkonočné sviatky v kozmickom duchovnom vnímaní nesúvisia len s prebúdzaním sa slnka, ale aj so znovuobjavením sa sveta rastlín na jar. Ako je semienko vložené do pôdy a tam sa rozkladá, aby sa prebudilo k novému životu, tak muselo astrálne svetlo upadnúť do spánku v ľudskom tele, aby mohlo byť omladené. Symbolom Veľkej noci je semienko, ktoré sa obetuje, aby mohla vzniknúť nová rastlina. Je to obetovanie jednej fázy prírody v záujme vytvorenia novej. Obetovanie a stávanie sa (klíčenie nového) – tieto dve veci sú úzko spojené počas veľkonočných sviatkov. Richard Wagner túto myšlienku hlboko cítil. Keď v roku 1887 žil vo vile na brehu jazera v Zürichu a hľadel na prebúdzajúcu sa prírodu, jeho myšlienky o nej vyvolali iných – zosnulého a vzkrieseného Spasiteľa sveta, Krista Ježiša, a myšlienku, že Parzifal vidí Svätý svätých v duši.

Všetci vodcovia ľudstva, ktorí si boli vedomí toho, ako vyšší duchovný život človeka vzniká z jeho nižšej prirodzenosti, pochopili význam Veľkej noci. Dante preto opísal svoje prebudenie – vo svojej Božskej komédii – ako na Veľký piatok. To je jasné hneď na začiatku básne. Dante zažil svoju vznešenú víziu v 35. roku svojho života; to je stred normálneho ľudského

života. Takže počíta s 35 rokmi na rozvoj fyzických vnímacích schopností človeka; dovedy pokračuje v nasávaní nových fyzických zážitkov. Potom je človek dostatočne zrelý na to, aby duchovný zážitok zväčšil fyzický; je zrelý na duchovné vnímanie. Keď sa rastúce, vyvíjajúce sa fyzické sily v človeku spoja, dozrel čas na prebudenie duchovného. Pre tento vzostup Danteho vízia spadá do obdobia veľkonočných sviatkov. Tvrdí sa, že existuje určitý rozpor medzi kresťanskou koncepciou Veľkej noci a myšlienkou karmy, ktorá je súčasťou duchovnej vedy. Zdá sa, že karma a vykúpenie prostredníctvom Syna človeka si navzájom odporujú. Tento stav nerozhodnosti je bežný u ľudí, ktorí málo poznajú základnú myšlienku tejto antropozofickej myšlienky – paradox, ktorý zdanlivo existuje v súčasnom prijatí spasenia prostredníctvom Krista Ježiša a myšlienky karmy. Takí ľudia hovoria: predstavy o vykupiteľskom Bohu sú v rozpore s vlastným vykúpením prostredníctvom karmy. Nedokážu pochopiť v pravom zmysle Veľkú noc vykúpenia, ani nedokážu pochopiť myšlienku karmickej spravodlivosti. Bolo by nesprávne odopierať pomoc niekomu trpiacemu tým, že povieme: „Ty sám si príčinou problémov,“ odmietnuť mu pomoc, pretože sa to musí vyriešiť samo. To je nepochopenie karmy. Karma, naopak, vám hovorí: „Pomôžte tomu, kto trpí, pretože existujete, aby ste pomohli“. Pomáhate zlepšiť kreditnú bilanciu karmického účtu nevyhnutnosti, keď pomáhate svojim blížnym. Dáte mu príležitosť a silu niesť svoju Karmu; a ty si do tej miery vykupiteľom od zlého

Podobným spôsobom, namiesto pomoci jednému jednotlivcovi, možno prísť na pomoc celej skupine alebo národu človeka. Keď taká mocná individualita ako Kristus Ježiš prichádza na pomoc celému ľudstvu, je to jeho obeta v smrti, ktorá preniká karmou ľudstva. Pomohol niesť karmu celého ľudstva a môžeme si byť celkom istí, že vykúpenie skrze Krista Ježiša bolo absorbované a asimilované súhrnom ľudskej karmy.

Základný význam koncepcie vzkriesenia a vykúpenia bude skutočne pochopiteľný iba prostredníctvom duchovnej vedy. Kresťanstvo budúcnosti spojí karmu s vykúpením. Pretože príčina a následok sa v duchovnom svete dopĺňajú, tento veľký čin obety musí mať vplyv aj na ľudský život. Na tieto myšlienky veľkonočného sviatku má prehlbujúci účinok aj Duchovná veda. Myšlienka Veľkej noci, ktorá sa zdá byť zapísaná vo hviezdach a o ktorej veríme, že v nich čítame, je zásadne prehĺbená duchovnou vedou. Hlboký význam veľkonočného konceptu vidíme aj vo vzostupe ducha, ktorý sa má uskutočniť v budúcnosti.

V súčasnosti ľudstvo existuje uprostred neharmonických, neusporiadaných podmienok. Ale človek vie, ako sa svet vynoril z chaosu, a že z jeho chaotického vnútra nakoniec vznikne harmónia. Ako pravidelné dráhy planét okolo Slnka, tak povstane vnútorný spasiteľ ľudstva, – ohlasovateľ a tvorca jednoty a harmónie uprostred všetkej disharmónie. Celému ľudstvu sa veľkonočným sviatkom pripomenie vzkriesenie ducha zo súčasnej temnoty ľudskej prirodzenosti.